

Gie Laenen: Stemmen in het hoofd

Gie Laenen (Turnhout, 1944) werd in 1973 winnaar van een wedstrijd voor korte, eigen radio-montages, een initiatief van producer Jan Geysen. Deze laatste heeft altijd een fijne neus gehad voor bekwame "radiomakers". Gewapend met oprecht gemeende en gemotiveerde goede raad stapte Gie Laenen – zeer bescheiden en discreet maar toch kordaat – enige tijd later het bureau van Dries Poppe binnen, barstend van de ideeën. Veertien jaar later is hij als producer-regisseur niet meer weg te denken uit de produktiekern Cultuur-Jeugd-Luisterspel (CLJ) van BRT-1 radio.

Op de Futura-prijs 1979 (West-Berlijn) werd zijn documentaire *De Landschapsfotograaf* voorgedragen voor de Senaatsprijs. In 1981 kreeg, in diezelfde competitie, de BRT-inzending van zijn hand *Leeftijdsgenoten* een eervolle vermelding. Vier jaar later was zijn radiodocumentaire *Kinderen van Bullenhuser Damm* bij diezelfde Prix goed voor een ruimschoots verdiende eervolle onderscheiding. In 1984 was de Premio Italia, tot op vandaag de belangrijkste onderscheiding op gebied van radio-drama, aan de 36ste editie toe en Laenen werd de eerste Vlaming die voor de BRT met de luisterspelprijs op de palmares kwam.

Dat hij door de UER (Europese Radio Unie) aangezocht werd om in het kader van de Internationale Werkgroep Radio Drama 1987 een eigen werkstuk te creëren, representatief voor de gehele "Germaanse

taalgemeenschap", is het zoveelste bewijs van zijn internationaal hooggeprezen talent.

Naast zijn radio-activiteiten is hij ook bekend als dichter en als auteur van romans en verhalen voor de jeugd.

Gie Laenen:

"Wie stemmen hoort in zijn hoofd, heeft gedronken, is eenzaam, zal Frankrijk van de Engelsen moeten gaan bevrijden of... is met hoorspel bezig.

Ik denk dat het visuele waarnemingsvermogen uit het auditieve is ontstaan. Het hoofd dat zich naar de gehoorde prikkel richt. De ogen hinken altijd het oor achterna. De ogen zijn een noodoplossing om het tekort aan gehoor of tastzin te compenseren. Het lichamelijke van de stem dus. Ook het bovenzinnelijke. De stem, het geluid, creëert via ons voorstellingsvermogen een erg persoonlijke wereld: radiotheater is het kleinste zaaltje van het land.

's Mensen grote liefde voor muziek schuilt in hetzelfde hokje. Klanken, harmonieën, voor- en achtergronden van geluiden scheppen een individuele wereld, ongeschonden door prentjes, mensen-op-het-podium, decors en ander kunst- en vliegwerk. Dit klinkt te veel als verdediging. Ik heb immers het theater net zo lief, en de prenten van het blauwe scherm zijn een uitnodiging om beter te leren kijken. Maar het wezen van de klank, de stem, het geluid is een motor die andere grote liefdes in beweging zet: de dans b.v.

Dit is geen toevallige vergelijking, want zoals het lichaam zich tot de ruimte verhoudt, scheidt de klank een ruimte waarin mensen,

gebeurtenissen hun leven gaan leiden. Het radiotheater als fitnesscenter voor de fantasie. De verbeelding. Samen met de informatie zou de verbeelding het hoogste doel van elke omroep moeten zijn. Ook dat is geen boutade. Het eerste contact met de dienst luisterspelen was mijn vraag om een radiodocumentaire te kunnen maken.

Bij Jan Geysen, toen nog op de radio, kreeg ik later een eigen programma-onderdeel toegewezen dat *Het is kwart over 10 (of 12)* ging heten en waarin mensen bijna een uur de tijd kregen om over hun echte of vermeende onrust te vertellen. Daardoor leerde ik in de vragende vorm leven en kwam ik in contact met mensenlevens die ik in mijn programma probeerde zichtbaar te maken. Deze interesse voor het document is, naast de fictie, altijd een hoofdconstante geweest in mijn radiowerk. Zonder de werkelijkheid is de fantasie machteloos en vice versa.

Zo ben ik weggegroeid van het radiodrama in zijn vorm van geamputeerd theater, van het geïllustreerde verhaaltje, de gezwollen stem. Ook al moet ik blijven toegeven dat een goed geschreven klassiek hoorspel een zegen kan zijn voor het moeë oor, maar meestal kunnen die dingen toch beter in het theater, via de televisie of langs het boek gebeuren.

In het hoorspel (het radiospel) zijn er kansen om heel andere bewegingen te creëren: Dries Poppe en de BRT ben ik dankbaar dat ik ruimschoots die mogelijkheden heb gekregen, en nog krijg, om zonder enige druk te kunnen experimenteren, samen met gelijkgezinde collega's: acteurs, technici, regisseurs.

Het luistertheater is een vergeten of wellicht voor de meesten een nog te (her)ontdekken theater. Wij hebben eigenlijk geen literaire traditie (meer) op dat terrein. Onze schouwburgen werden niet platgegooid, zoals in Duitsland, waar na de oorlog het theater in de radio zijn nieuwe impulsen kreeg. Hier is het theater losgegroeid van dit medium. Daarbij komt nog dat de meeste mensen nog altijd ideeën blijven hebben over het hoorspel zoals in de jaren vijftig: grintbak, erwten en kokosnoten.

Bij confrontatie met buitenlandse produkties ter gelegenheid van een Prix Futura of Premio Italia stel ik vast dat met het gebruik van de nieuwste audio-apparatuur en de toepassing ervan ook nieuwe ideeën aan de oppervlakte komen en opnieuw jonge radiomakers via dit medium dramatische mogelijkheden gaan onderzoeken.

Het is dus niet toevallig dat de ARD (Hessischer Rundfunk-Frankfurt) met een bijzondere radiofoni-

Gie Laenen –
Foto BRT

